

ONTWAKING, anarchistisch tijdschrift voor kunsten, wetenschappen en sociologie dat onregelmatig verscheen van april 1896 tot eind 1910.

Aanvankelijk verscheen het blad slechts van 1 april 1896 tot 1 december 1896 onder leiding van **Victor Ressler** (pseudoniem: Segher Rabauw). In 1901 werd het heropgericht als een halfmaandelijks blad onder dezelfde benaming. In februari 1902 werd het hervormd tot een tweemaandelijks tijdschrift dat tot 1903 verscheen; van dan af tot 1909 verscheen het weer als maandschrift om in juli 1910 samen te smelten met het in 1907 gestichte tijdschrift *Nieuw Leven*, ditmaal onder de nieuwe benaming *Ontwaking en Nieuw Leven*, waarvan nog zes afleveringen verschenen (tot december 1910). Behalve *Ontwaking* als tijdschrift verscheen ook nog van januari 1902 af tot december van datzelfde jaar het strijdblad *Ontwaking* dat klaarblijkelijk meer op directe politieke actie was afgestemd. In 1901 verscheen bij het tijdschrift gedurende een heel jaar een literair bijvoegsel met creatieve bijdragen van diverse medewerkers.

Dit anarchiserende tijdschrift, waaraan onder anderen meewerkten **Lode Baekelmans**, **Emmanuel de Bom**, **Ary Delen**, **Georges Eekhoud**, **Willem Gijssels**, **Jacques Mesnil**, **Lodewijk Ontrop**, **Stijn Streuvels**, **Gustaaf Vermeersch**, **August Vermey-**

len (onder pseudoniem van Halieus), Karel van de Woestijne, had als leidraad een motto van Albrecht Rodenbach gekozen: "Vooruit! eenieder hou zich sterk! Vooruit met ons misprezen werk." Het tijdschrift wilde de V.B. integreren "als een deel van dien grooten wereldstrijd voor ontvoogding en zelfstandigheid" en voor alles een vrij orgaan zijn voor jongeren die sinds lang alle hoop op het parlementaire werk hadden laten varen. Behalve tegenover Rodenbach stond het tijdschrift ook zeer positief ten opzichte van Vermeylens *Kritiek der Vlaamsche Beweging*, dat voor vele flaminganten, aldus het tijdschrift, de horizon moest verbreden: de zelfstandigheidsgedachte die Vermeylen in zijn opstel naar voren had gebracht, sprak deze anarchistische jongeren dan ook ten zeerste aan en het is opvallend hoe de 'Vlaamse' taal – tégen vele Franstalige anarchistische tijdschriften in – steeds heftig werd verdedigd. Het blad kwam ook op voor de Vlaamse literatuur tégen de Nederlandse "kamerletterkunde". Het tijdschrift stelde dat de Vlaamse literatuur moest geworteld zijn in het volk en noemde als drie voornaamste vertegenwoordigers ervan Guido Gezelle, Hugo Verriest en Rodenbach.

Samen met *Van Nu en Straks* is *Ontwaking* een poging geweest om de V.B. in te schakelen in een bredere context, maar waar *Van Nu en Straks* geleidelijk evolueerde naar een meer burgerlijke moraal, zijn de meeste leden van *Ontwaking* steeds hun anarchistische idealen trouw gebleven (links-radicalisme).

LITERATUUR: V. Ressler, 'Een halve eeuw geleden', in *Lode Baekelmans ter eere* 1945, I, 1946, p. 42-43; – R. Roemans, 'Ontwaking', in *Bibliographie van de Moderne Vlaamsche Literatuur 1893-1930* I, 1930, p. 71-89; – J. Moulaert, *Rood en zwart. De anarchistische beweging in België 1880-1914*, 1995.

WIM VAN ROOY* EN LUC VANDEWEYER